

# Oyun Hakkinda Yerelden Bakmak : Konak İlçesi Örneği



çocuk izi  
İZMİR ÇOCUK ÇALIŞMALARI AĞI

## İZMİR ÇOCUK ÇALIŞMALARI AĞI



**"Bu rapor, Etkiniz AB Programı kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile üretilmiştir. Bu raporun içeriğinden yalnızca İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır."**

## İÇİNDEKİLER

1)	İZMİR ÇOCUK ÇALIŞMALARI AĞI HAKKINDA .....	4
2)	GİRİŞ .....	5
3)	OYUN HAKKI .....	6
4)	OYUN ALANLARININ GÜVENLİĞİ .....	7
5)	KONAK BELEDİYESİ'NİN İLGİLİ DOKÜMANLARINDA OYUN HAKKI .....	10
6)	KONAK BELEDİYESİ GÖRÜŞME NOTLARI.....	12
7)	KAYNAKÇA .....	20



## AĞ HAKKINDA

İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı, 2018 yılında yerelde çocuk haklarına dayalı hak temelli savunuculuk çalışmaları gerçekleştirmek üzere insan hakları aktivistlerin ve çocuk çalışmaları alanında faaliyet gösteren kurumların katılımıyla kurulmuştur. Çocukların yüksek yararını gözetilen ve çocuk haklarının insan hakları olduğu ilkesiyle çalışan İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı, çocuk haklarına dair politika oluşturma sürecine katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Yerelde çocuk çalışmaları doğrultusunda faaliyet gösteren Ağ, yapılan çalışmaları hak temelli bir yaklaşımda oluşturup çocuk haklarına yönelik faaliyetlerde sivil toplumun izleme ve savunucu rolünü güçlendirmek üzerine projeler gerçekleştirmektedir. Çocuk haklarını yasal garanti altına alan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni, ulusal ve uluslararası yasaları temel alan ağ, bu doğrultuda çalışmalarına yön verir.

Etkiniz Avrupa Birliği Programı tarafından desteklenen "Çocuğun Oyun Hakkına Yerelden Bakmak: İzmir Örneği" çalışması, çocukların boş zamanlarını değerlendirme hakkı, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirisi ile 1959 yılında resmen tanınmış ve oyun hakkı daha sonrasında Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yerini almıştır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 31. maddesi çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme ve oynama hakkını tanımlamaktadır. Yapılan bu çalışma, çocuğun oyun hakkının yerel mevzuat ve politika belgelerinde güvence altına alınıp alınmadığı analiz edilerek çocuğun oyun hakkının yerel düzeyde sahiplenilmesine katkıda bulunmayı amaçlamıştır.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesine göre, ayırım gözetmeksizin her çocuğun kendini ilgilendiren konularda karar alma süreçlerinde etkin rol oynama ve 31. madde bağlamında çocukların boş zaman değerlendirme, yaşına uygun eğlence etkinliklerinde bulunma ve kültürel ve sanatsal etkinliklere katılma hakkı bulunur.

Yerelde çocuklara yönelik çalışmaların görünür olmasını, ulusal ve uluslararası çocuk hakları sözleşmelerinin yerelde uygulanabilirliğini gerçekleştirmek, çocuk çalışmalarıyla ilgili akademik çalışmalar üretmek gibi hedefler doğrultusunda disiplinli, toplumsal cinsiyete duyarlılık, şeffaflık, adil olma, sürdürülebilirlik, sosyal etki odaklı hak temelli yaklaşım gibi ilke ve değerleri taşıyan Ağ, hedefleri doğrultusunda çocuk haklarıyla ilgili işbirliklerine önem vermektedir. Çocukların yüksek yararı gözetilerek oluşturulan işbirlikleri ve dayanışma, İzmir yerelindeki faaliyetlerin sürdürülebilirliğini güçlendirecektir.

Bu yaklaşımlar ışığında;

- Çocuk alanında çalışan sivil toplum kuruluşları,
- Aktivistler,
- Özel sektör,
- Vakıf, dernekler, elçilikler (kaynak geliştirme alanında)
- Çocuk hakları alanında çalışan ulusal ve uluslararası kuruluşlar,
- Kamu kurumları (Milli Eğitim, Adalet, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı vs),
- Yerel yönetimler,
- Baro ve kolluk kuvvetleri (Polis, zabıta, bekçi vs),
- Üniversiteler.

Paydaşlar bulunmaktadır.

Bu bölümde sizlere **İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı**'ni tanıtarak hedeflerinden ve bu doğrultuda gerçekleştirilen faaliyetlerinden bahsedip paydaşlarını sunduk. Diğer bölümlerde hazırlamış olduğumuz izleme notunun içeriklerini ve amacını Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi ışığında, çocuk dostu bir yaklaşım ile aktaracağız.



## GİRİŞ

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre 18 yaşının altındaki tüm bireyler çocuk kabul edilir. Bu sözleşmeye göre çocukların din, dil, ırk, cinsiyet fark etmeksizin hakları bulunur. Bu haklar 10 Aralık 1948'de kabul edilen Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde ve 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen **Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinde** yer alırlar. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Anayasası uyarınca çıkarılan kanunlarla da Türkiye, bu hakları kabul etmiş olup sözleşmeyi 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamıştır. Sözleşme, 1994 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde onaylanıp 27 Ocak 1995 yılında Resmi Gazete' de yayınlanmış, 4 Nisan 1995'te yürürlüğe girmiştir. Sözleşmeye göre taraf devletler, çocukların yüksek yararlarını koruyacak tedbirleri almakla ve tüm haklardan bütün çocukların faydalanmasını sağlamakla yükümlüdürler.

Çocukların arasında barınma, beslenme, eğitim, sağlık gibi sosyal hakların yanında oyun hakkı da çocukların gelişimleri için temel bir haktır. Oyun ile çocuk, kendini ifade etmeye, kimliğini keşfetmeye, hayal dünyasını geliştirmeye ve yaratıcı fikirler üretmeye başlar. Bu doğrultuda Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 31. Maddesi'nde "Taraf Devletler çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence (etkinliklerinde) bulunma ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar." ve "Taraf Devletler, çocuğun kültürel ve sanatsal yaşama tam olarak katılma hakkına saygı duyarak tanırlar ve özendirirler ve çocuklar için, boş zamanı değerlendirmeye, dinlenmeye, sanata ve kültüre ilişkin (etkinlikler) konusunda uygun ve eşit

fırsatların sağlanmasını teşvik ederler." yer almaktadır. Kanunlarla desteklenen çocuğun oyun hakkına yönelik olarak IPA'ya (International Play Association, 2018) göre oyun, beslenme, sağlık, sığınma ve eğitim gibi temel ihtiyaçlarla tüm çocukların potansiyelini geliştirmek için hayati öneme sahip olup çocukların fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal olarak gelişmesine yardımcı olur.

Bu bağlamda, İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı olarak çocuk hakları ve oyun hakkının önemi vurgulanarak yerelde oyun hakkının kamu idaresi tarafından hayata geçirilip geçirilmediğini izledik. Bu izleme çalışması, daha önceden Etkiniz uzman desteği ile geliştirilen gösterge seti kullanarak yapılmıştır.

İzmir kentinin ilçe belediyesi olan Konak Belediyesi izlenerek çocuğun hakları içerisinde oyun hakkı ele alınmıştır. Hazırladığımız bilgi notu bu izleme çalışmasının sonuç ve analizlerini içermektedir. Öncelikle 'Oyun Hakkı' kavramı yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde literatürde taranmıştır. Ardından oyunun 'hak' oluşunun öneminden ve gerekliliğinden bahsedilmiş ve sonrasında çalışma ve faaliyetlerin oluşmasında en etkin konu olarak yer alan çocuğun temel ihtiyaçları arasındaki oyun hakkı yerel düzeyde değerlendirilmiştir.

Konak Belediyesi'nin oyun hakkı ile ilgili Stratejik ve Eylem Planları göz önüne alınarak bu konu ile ilgili yapılan çalışma ve faaliyetler incelenmiştir. Sonrasında Çocuk Birimi, Araştırma ve Geliştirme Müdürlüğü, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Spor İşleri Müdürlüğü, Kadın ve Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Aile Hizmetleri Müdürlüğü'ne saha ziyaretleri yapıp görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Son olarak ise gerçekleştirilen görüşmelerden bilgiler aktarılmıştır.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi. Erişim adresi:

<https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>



## OYUN HAKKI

Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorumu'na göre 'Oyun, erken çocukluk döneminin en ayırt edici özelliklerinden biridir. Oyun yoluyla çocuklar ister yalnız başlarına ister başkalarıyla birlikte, var olan yeteneklerinden hem yararlanmakta hem de bu yeteneklerini ileriye taşımaktadırlar.'

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 17 sayılı Genel Yorumuna göre ise: "Çocukların oyun oynamaları, kendileri tarafından başlatılan, kontrol edilen ve yapılandırılan herhangi bir davranış etkinliği ya da süreçtir. Oyun, ne zaman ve nerede fırsat doğarsa o zaman ve o yerde oynanır. Çocuklara bakan kişiler oyun oynanacak ortamların yaratılmasına katkıda bulunabilirler. Ancak oyunun kendisi bir zorunluluk değildir; oynamak çocuğun içinden gelir, herhangi bir amaca götüren bir araç olarak değil kendi başına değer taşır.'

Çocukların boş zamanlarını değerlendirme hakkı, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi ile 1959 yılında resmen tanınmış ve oyun hakkı daha sonrasında Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yerini almıştır. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 31.maddesi, 'Taraflar Devletler çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence (etkinliklerinde) bulunma ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar.' ve 'Taraflar Devletler, çocuğun kültürel ve sanatsal yaşama tam olarak katılma hakkını saygı duyarak tanırlar ve özendirirler ve çocuklar için, boş zamanı değerlendirmeye, dinlenmeye, sanata ve kültüre ilişkin (etkinlikler) konusunda uygun ve eşit fırsatların sağlanmasını teşvik ederler.' maddeleri ile çocuğun oyun hakkını güvence altına alır.

Uluslararası sözleşmeler ile desteklenen çocuğun oyun hakkının, ebeveynlerin bilincinin önemi yanında yerel yönetimlere de roller düşmektedir. Çocukların rahatlıkla oynayabileceği güvenli alanların, güvenli park oyuncaklarının, gelişimlerine uygun park oyuncaklarının bulunması ve etkinliklerin düzenlenmesi çocuğun oyun hakkını karşılar niteliktedir.

Çocukların, günlük yaşamda fiziki gelişim, kasların kullanılması, enerjilerini sağlıklı bir şekilde atabilmeleri ve bunların yanında ruhsal ve sosyal gelişimlerini tamamlayabilmek için hareketli bir aktiviteye ihtiyaçları vardır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde çocuğun oyun hakkı, çocuğun teknik bilgiyi, yetişkin yaşamında gerekli olacak rol ve değerleri kazanmalarında ve eğlenmelerinde en temel eğitimsel etkilerden biri olarak ele alınmaktadır (Demir, 2004). Bununla birlikte Dünya Sağlık Örgütü'nün 2014 yılında Türkiye Fiziksel Aktivite Rehberi'nde yapmış olduğu açıklamaya göre çocuklar için günde en az 60 dakika orta şiddetli fiziksel aktivite oldukça önemli bir ihtiyaçken bu ihtiyacın da oyunla sağlanabilir olduğunu belirtmiştir.

Erken çocukluk döneminde çocuklar oldukça meraklılardır. Bu sebeple öğrenmeleri çok hızlı gerçekleşir. Bu yıllarda çocuklar için etraflarında gördükleri her şey yeni ve keşfedilmesi gereken bir şeydir. Çocuklar bu yıllarda oyun oynayarak, hareket etme, dokunma, deneme yapma, düşünme ve hissetme ihtiyaçlarını karşılayabilirler (Tuğrul, 2015 akt. Bardak, vd., 2019). Çocuğun mekan bilincinin artması, motor gelişiminin uyarılması için mekan keşfi yapmalıdır. Bu keşif ise mekanlara dair terimlerin öğrenmesiyle oluşur. Bu terimler; sağ-sol, uzak-yakın, üstünde-altında, içinde-dışında, açık-kapalı kelimelerinden oluşup bir oyun alanı çocuğa biçim, boyut, sayı, parçalar arası ilişki vb. gibi kavramları geliştirmesi için yardımcı olmalıdır (Yılmaz, vd., 2003 akt. Aksoy, 2011).

Özetle yerel, ulusal ve uluslararası mekanizmalardaki karar vericilerin çocuğun mekan algısının gelişmesi için oyun hakkı kavramını saygı duyarak çocuk hakları perspektifiyle

IPA Declaration of the Child's Right to Play. (2014). The Child's Right to Play. Erişim adresi: <http://ipaworld.org/childs-right-to-play/the-childs-right-to-play/>

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ve İhtiyari Protokoller, Usul Kuralları ile Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorumları



kent tasarımları yapması gereklidir. Bu noktada çocuklar için yapılacak olan hastane, okul vb. çevrelerin düzenlenmesi, şehir ve trafik planlanması, endüstriyel alanların belirlenmesi gibi konularda da çocukların oyun haklarının gözetilmesi de oyun hakkına saygının bir gereğini oluşturmaktadır. (Dereli, Uludağ 2013). Oyun ve çocuk gelişimi konuları mimarların, plancıların, peyzaj mimarlarının, eğitimcilerin, hastane personelinin kısacası meslek yaşamlarında çocukla temas eden her mesleğin eğitimine dahil edilmelidir. Hükümetler ve yerel yönetimler eğitime, yollar ve parklar inşa etmeye olduğu kadar çocuğun okul dışı yaşamının koşullarını hazırlamaya da ciddiyetle eğilmelidir” konuları IPA (International Play Association) tarafından üretilen kararların en önemlilerini oluşturmaktadır (Aksoy, 2011).

## OYUN ALANLARININ GÜVENLİĞİ

Oyun, çocukların ruhsal, zihinsel ve bedensel gelişimleri açısından önem teşkil etmesiyle birlikte çevresini tanımaya ve anlamlandırmasına, merak duygusuyla birlikte etrafını dikkatli bir şekilde incelemesine yardımcı olur. Dolayısıyla oyun hakkının gerçekleştirildiği ortamlar da çocuklar için oldukça önem teşkil etmektedir. Çocuklar üzerindeki bu etkilerinden kaynaklı olarak oyun alanları için en önemli konu güvenlik konusudur.

Çocukların oyun alanlarına dair güvenlik ise çok yönlü bir anlamı kapsamaktadır. Koruyucu tedbirler, tehlikeli unsurların ortadan kaldırılması, oyun alanlarındaki oyuncakların güvenliğini ifade etmektedir. (Akkülâh, Güngör, 2009). Dolayısıyla çocukların oyun haklarını gerçekleştirdikleri alanlar tasarlanırken, aletlerin donanımı ve niteliği ne olursa olsun alanın güvenliği önemlidir. Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal gelişimleri için oldukça önemli bir konu olan oyun ve bu doğrultuda inşa edilen oyun alanları, çocukların tehlikelerle karşı karşıya kalacakları bir şekilde yaratılmamalı, yüksek yararlarını gözetererek tasarlanması adına ‘çocuk dostu parklar’ yaratılmalıdır. Tasarımlar yapılırken her detay ayrı ayrı düşünülüp oluşabilecek herhangi bir tehlikeyi öngörmek çok önemlidir.

Parklarda Güvenlik İhmalinden Kaynaklanan Haberler:

• Daha önceden öngörülmemeyen, dikkatsiz bir şekilde tasarlanmış olan İstanbul Büyükkçekmece’de, 29.04.2021 tarihinde basında çıkan haberde, parkta oynayan bir çocuk park sınırları içerisinde bulunan hamamın su deposuna düşerek hayatını kaybetmiştir. Bu dikkatsizlik yerel yönetimlerin sorumluluğunda olup bir çocuğun hayatı güvenli ortam yaratılmadığından dolayı sona ermiştir.



Şekil 1. Park sınırları içerisinde bulunan hamamın su deposuna düşerek hayatını kaybeden çocuk haberi.

T.C Sağlık Bakanlığı, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu (2014). Türkiye Fiziksel Aktivite Rehberi. Erişim adresi: [https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/saglikli-beslenme-hareketli-hayat-db/Fiziksel\\_Aktivite\\_Rehberi/Turkiye\\_Fiziksel\\_Aktivite\\_Rehberi.pdf](https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/saglikli-beslenme-hareketli-hayat-db/Fiziksel_Aktivite_Rehberi/Turkiye_Fiziksel_Aktivite_Rehberi.pdf)

• 18.03.2015 tarihinde Adana’da parkta oynayan 2,5 yaşındaki çocuk tırmanma zincirinden düşüp yaralanmıştır.



Şekil 2. Adana Parkta Düşen Çocuk Haberi.

• Güvenlik ihmalinden kaynaklanan bir başka olay ise 15.09.2020 tarihinde basında yayınlanan, İstanbul Arnavutköy Hacımaşlı Mahallesi’nde meydana gelmiştir. 10 yaşındaki çocuk parkta oynarken aydınlatma direği çocuk üzerine devrilmiş ve çocuk hayatını kaybetmiştir.



Şekil 3. İstanbul’da Parkta Üzerine Aydınlatma Direği Düşen Çocuk Haberi.

• 20.06.2019 tarihinde yayınlanan İstanbul Eyüp Sultan’da, parkta oynarken aydınlatma direğindeki kaçak elektrik akımına kapılan çocuk hayatını kaybetmiştir.



Erişim adresi: Park sınırları içerisinde bulunan hamamın su deposuna düşerek hayatını kaybeden çocuk haberi.  
<https://www.ensonhaber.com/3-sayfa/istanbulda-su-deposuna-dusen-cocuk-kurtarilamadi>

Adana Parkta Düşen Çocuk Haberi. Erişim adresi:  
<https://www.haberler.com/adana-parkta-oyarken-2-metreden-dusen-cocuk-7089805-haberi/>





Şekil 4. İstanbul'da Parktaki Kaçak Elektrikten Dolayı Hayatını Kaybeden Çocuk Haberi.

Türkiye'de çocuk parklarında yaşanan bu olaylar, çocukların oyun alanlarında güvenlik ihmalinin söz konusu olduğunu göstermektedir. Oyun hakkının gerçekleştirilmesi için yapılan alanlarda güvenlik üst düzeyde olmalıdır. Dolayısıyla oyun alanları sınırlarının ve çevresinin, çocukların zarar görebileceği durumları öngörerek oluşturulması esastır. Güvenlik konusunda çocukların yüksek yararlarının gözetilmediği alanlarda yaşanan olaylar, tehlikeli durumun vurgusunu yapmakla beraber aynı zamanda çocuğun yaşam hakkı ve oyun hakkının ihlal edildiğini göstermektedir.

İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı olarak Etkiniz Avrupa Birliği desteği ile hazırlamış olduğumuz Gösterge Seti, çocuğun oyun hakkını sağlıklı bir şekilde geçirebilmesi açısından oyun alanlarının güvenilirliğini de gözeterek oluşturulmuştur. Bu doğrultuda Gösterge Seti'nde yer alan "Dokümanlar ilgili alan ve aktiviteler için güvenlik ve erişilebilirlik standartlarını ve/veya bu standartların oluşturulmasını ön görmektedir" maddesi yerel yönetimleri hedeflemektedir. Yerel Yönetimler çocukların zarar görebilecekleri, herhangi bir ihmal ve istismara yol açabilecek tehlikeleri gözetip güvenlik önlemlerini en üst seviyede almalıdır.

Bu doğrultuda oyun alanlarının yakınlarında tehlike arz edebilecek bir unsurun bulunmamasına dikkat edilmeli ve oyun alanlarında şu unsurlara dikkat edilmelidir:

- Oyun alanlarında bulunan oyuncakların bakımı düzenli aralıklarla yapılmalı
- Oyuncakların arasında belirli mesafeler bulunmalı
- Oyun ekipmanları keskin ve sivri kenarlı olmamalı
- Elektrik kablolarına dikkat edilmeli
- Oyun ekipmanları, tehlikeleri gözeterek yapılmalı (Geniş aralıklı merdivenler olmamalı, dik kaydıraklar olmamalı)
- Zemin temizliği düzenli aralıklarla yapılmalı, cam, keskin cisim gibi çocuklara zarar verebilecek maddelere dikkat edilmelidir.

Gözetim eksikliğine, oyun elemanlarına ve tasarımlarına bağlı olarak oluşan tehlike unsurlarına dikkat edilmediği sürece, oyun alanlarında çocuğun gelişiminden söz etmek mümkün olmayacaktır. Bunların yanında park ve yeşil alanlarda güvenlik önlemlerini en üst seviyede almak için güvenlikten sorumlu kişilerin bulunması ve aynı zamanda aktif çalışan kamera sisteminin bulunması gerekmektedir. Park ve bahçelerde yaşanan olaylara anlık olarak müdahale etmek açısından bu unsurlar oldukça önemlidir. Yerel yönetimler çocukların oyun alanlarının güvenliğini en üst seviyede gözetmekle yükümlü olup oyun haklarının en sağlıklı şekilde gerçekleşmesi için uygun ortamlar yaratmalıdır.

İstanbul'da Parkta Üzerine Aydınlatma Direği Düşen Çocuk Haberi. Erişim adresi: <https://www.milliyet.com.tr/gundem/parkta-oyunayan-cocugun-uzerine-aydinlatma-diregi-dustu-6307113>

İstanbul'da Parktaki Kaçak Elektrikten Dolayı Hayatını Kaybeden Çocuk Haber. Erişim adresi: <https://www.sozcu.com.tr/2019/gundem/cocuk-parkinda-elektrik-carpan-cocuk-hayatini-kaybetti-5187852/>

## KONAK İLÇE BELEDİYESİ'NİN DOKÜMANLARINDA OYUN HAKKI

Konak ilçesi İzmir ilinin kültürel, ticari, yönetsel ve sanatsal açıdan önemli bir merkezidir. Konak, kültür, sanat ve eğlence merkezi olması nedeniyle yerli ve yabancı tüm turistlerin uğrak yeri konumundadır.

**4 Temmuz 1987 tarihinde Resmi Gazete'de 3392 Sayılı "103 İlçe Kurulması Hakkında Kanun"** ile (Buca hariç) kalan mahalleler Merkez ve İzmir Merkez ilçe Belediyesi'nin adı "Konak Belediyesi" olarak değiştirilmiştir. 22 Temmuz 1988 tarihinde teşkilatlanması tamamlanıp faaliyete geçmiştir. Kayıt altına alınan nüfus sayısı ile kayıt altına alınamayan nüfus sayısı büyük farklılıklar olduğu gözlemlenen Konak Belediyesi **Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)** verilerine göre 2020 yılında belirtilen nüfus sayısı 375.490 kişi olmakla birlikte belediyeye bağlı 113 mahalle, 2905 sokak, 90 cadde, 19 bulvar ve 14 meydan bulunmaktadır.

Bilgi notunun bu bölümünde, **Etkiniz Avrupa Birliği Programı** desteği ile **İzmir'de Çocuk Hakları İzleme Eğitimi** gerçekleştirilen ve bir uzmanla birlikte oluşturulan **Oyun Hakkının Yerelde İzlenmesi İçin Gösterge Seti ve Kılavuzu'nda** yer alan yapısal göstergelere göre Konak Belediyesinin ilgili dokümanlarının (**Stratejik Plan, Faaliyet Planı, Performans Planı ve Bütçe Planı**) incelenmesi yapılacaktır.

İnceleme, Oyun Hakkının Yerelde İzlenmesi İçin Gösterge Seti ve Kılavuzu'nda yer alan **'Ulusal ve Yerel Mevzuat ve Politika Belgelerinde Çocuğun Oyun Hakkı Güvence Altına Alınmıştır'** başlıklı **Yapısal Gösterge-1'**de yer alan Kontrol Listesinde yer alan 11 maddeden izleme çalışmamıza uygun olarak c, f, i, j maddeleri seçilerek uygulanıp uygulanmadığının tespiti için Konak Belediyesi'nin ilgili dokümanları incelenmiştir:

c) Dokümanlar ilgili alan ve aktivitelerin tüm çocukların engellilik, sosyo-ekonomik durum, dil, din, cinsel kimlik, kültürel kimlik temelli ayrımcılığa uğramadan, toplumsal cinsiyet normlarına saygılı bir şekilde erişimine açık olmasını güvence altına almıştır.

f) Dokümanlar ilgili alan ve aktiviteler için güvenlik ve erişilebilirlik standartlarını ve/veya bu standartların oluşturulmasını ön görmektedir.

i) Dokümanlar ilgili alanlar ve aktivitelerin oluşturulmasında çocuk ve aile katılımını öngörmektedir.

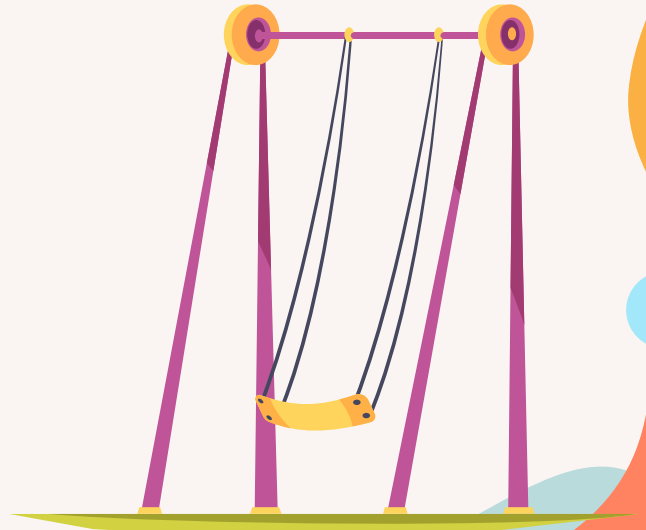
j) Dokümanlar ilgili alanlar ve aktivitelerin oluşturulması, uygulanması, düzenli bakımı ve geliştirilmesi için yeterli bütçe ayrılmasını ön görmektedir.



Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) genel nüfus sayımı verileri" Erişim adresi: [www.tuik.gov.tr](http://www.tuik.gov.tr)

**Tablo 1. Stratejik Plan, Faaliyet Raporu, Performans Programı Analiz Tablosu**

Göstergeler	Farkındalık Çalışmaları ve Etkinlikler	Kentsel Planlamada Çocuk	Çocuk ve Aile Katılımı	Parkların Güvenliği	STK'lar ile İşbirliği	Parkların Denetimi	Parklara Ayrılan Bütçe
2010-2014 Stratejik Plan	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Var	10.027.253,00
2015-2019 Stratejik Plan	Var	Yok	Yok	Yok	Yok	Var	10.000.000,00
2020-2024 Stratejik Plan	Var	Yok	Var	Var	Var	Var	25.641.420,00
2018 Faaliyet Raporu	Var	Yok	Var	Yok	Yok	Var	213.940,86 / 6.158.016,12
2019 Faaliyet Raporu	Var	Yok	Var	Var	Yok	Var	3.732.452,51
2020 Faaliyet Raporu	Var	Yok	Var	Var	Var	Var	1.590.282,02
2018 Performans Programı	Var	Var	Var	Yok	Yok	Var	700.000,00
2019 Performans Programı	Var	Yok	Var	Yok	Yok	Var	500.000,00
2020 Performans Programı	Var	Yok	Yok	Yok	Yok	Var	4.200.000,00
2021 Performans Programı	Var	Yok	Var	Var	Var	Var	4.000.000,00



Konak Belediyesi'nin ilgili dokümanları incelendiğinde Tablo 1'de de görüldüğü gibi:

- İncelenen dokümanlar arasında 2010-2014 yılları arası haricinde, çocuğu ilgilendiren konularda yapılan etkinlikler ve farkındalık çalışmalarının gerçekleştiği,
- Stratejik planlarda, kentsel planlamada çocukları ve oyun hakkını gözetecek bir planlamanın yapılmadığı,
- 2010-2014, 2015-2019 yıllarını arası harici yapılan etkinlik ve aktivitelerde çocuk ve aile katılımına önem verildiği,
- Planlamalarda, parkların güvenliği konusunun göz ardı edildiği yılların bulunduğu,
- Çocukları ilgilendiren konular ile ilgili STK ile işbirliği içerisine girilmediği, sadece 2020-2024 yılları arasında işbirliğinin olduğu,
- Parkların denetimi, bakımı ve onarımı incelenen ilgili dokümanlarda tüm yıllar arasında gerçekleşmiştir.

Bunların yanında 2021 Performans Planı arasında, çocuğa yönelik farkındalık çalışmaları ve etkinlikler, çocuk ve aile katılımı, STK'lar ile işbirliği konularının ilgili dokümanda yer almadığı görülmekte fakat yapılan saha çalışmasından (görüşmeler) edinilen bilgilere göre ilgili başlıklara yönelik çalışmaların olduğu bilinmektedir.

## KONAK BELEDİYESİ GÖRÜŞME NOTLARI

Çocuğun oyun hakkının güçlendirilmesi amacıyla İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı olarak gerçekleştirilen 'Çocuğun Oyun Hakkına Yerelden Bakmak: İzmir Örneği' adlı izleme çalışması kapsamında 21.04.2021 tarihinde Konak Belediyesi'nin Araştırma ve Geliştirme Müdürlüğü, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü, Spor İşleri Müdürlüğü ve İzmir Büyükşehir Belediyesi Çocuk Birimi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde de gerçekleştirilen görüşmelerden bilgiler paylaşılacaktır.

Öncelik olarak Konak Belediyesi Araştırma ve Geliştirme Müdürü Turan Ateş ile yapılan görüşme aktarılacaktır.

Araştırma ve Geliştirme Müdürü Turan Ateş, Konak Belediyesi'nin 2020-2024 Stratejik Planında, çocukların oyun hakları ile ilgili maddeler ve amaçlar belirlenmiş olup bu maddeler ilgili müdürlükler tarafından uygulandığını belirtmiştir. Konak Belediyesi, özellikle uluslararası bir anlaşma olan Lanzarote Sözleşmesi'nin Beşte Bir kampanyası kapsamında, imzalamış olduğu anlaşma doğrultusunda 'Çocuk Hakları Komisyonu' kurulmuştur. Bu Komisyon çocuklar ile ilgili tüm çalışmaları yürütmek üzere meclis üyeleri tarafından yürütülecektir.

Araştırma ve Geliştirme Müdürlüğü tarafından '**Eşit fırsatlar, Eşit eğitimler, Okul Öncesi Çocuklardan Romanların Öncüsü Gençlere, Uzaktan eğitimin Roman Çocuklara Yakınlaştırılması projesi, Engelsiz Yaşam Köyü, Birlikte Adım Adım, Çocuklar için Daha İyi Bir Dünya Yaratmak Adına Yerel ile İşbirliği**' gibi projelere imza atılmıştır.

Mülteci çocukların da yoğunluklu olarak yaşadığı ilçe belediyesi olan Konak Belediyesi'nin müdürlükleri; çocukların din, dil, ırk, cinsiyet ayırt etmeksizin çalışmalar gerçekleştirildiği belirtilmiştir.



## AR-GE Müdürlüğü ile yapılan görüşme;

- 'Çocuk Hakları Komisyonu' kurulduğu bilgisine erişilmiştir fakat yapılan çalışmalara, ilke ve amaçlarına dair bir bilgiye erişilmemiştir.
- Çocuklara yönelik birçok projeye imza atıldığı görülmektedir.
- Yapılan çalışmaların tüm çocukları Yapısal Gösterge- 1'de yer alan c maddesi "Dokümanlar ilgili alan ve aktivitelerin tüm çocukların engellilik, sosyo-ekonomik durum, dil, din, cinsel kimlik, kültürel kimlik temelli ayrımcılığa uğramadan, toplumsal cinsiyet normlarına saygılı bir şekilde erişimine açık olmasını güvence altına almıştır." uyarınca kapsayıcı olduğu görülmektedir.

Son olarak Turan Bey, Türkiye'de bir ilk olan, İzmir'de '**Oyuncak Müzesi**' gerçekleştirildiğini ve bunu **Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü** tarafından yapıldığını belirtmiştir. Bu doğrultuda Konak Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Abdullah Tunalı ile görüşme gerçekleştirilmiştir.

**Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Abdullah Bey**, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ndeki oyun hakkı çerçevesinde yaşına uygun eğlence aktivitelerine katılma, kültürel ve sanatsal etkinliklerde bulunma hakkı çerçevesinde, Konak Belediyesi'nin Kültür Merkezlerinde her hafta cumartesi günleri çocuk oyunları düzenlendiğini belirtmiştir. Tiyatrolara erişemeyen çocuklar için ise '**Okulda Oyun Var**' projesi ile her hafta okullarında tiyatrolar düzenlenmektedir. Yaz okullarında eğitimin daha eğlenceli bir şekilde gerçekleşmesi için yeni bilgiler edinirken oyunu da merkeze alan etkinlikler düzenlenmektedir. Yaratıcı drama etkinlikleri yapılan '**Çocuk Felsefe Atölyeleri**' bulunmaktadır.

Konak Belediyesi sınırları içerisindeki tarihi, kültürel, yerlerin çocukların eğlenceli bir şekilde öğrenebilmeleri ve İzmir'in kültürel mirasını oyunlaştırmak adına bu yerlerden oluşan bir 'puzzle' hazırlanmıştır. Kültür Merkezlerinde çocuklara yönelik satranç, tiyatro, drama, dans, müzik, felsefe atölyeleri düzenlenmiştir. Ebeveyn-çocuk katılımını sağlamak amacıyla müze etkinlikleri düzenlenmiştir. Yapılan etkinlikler sonunda, etkinliklere katılan çocuklar ile görüşmeler yapılmaktadır. Bu görüşmelerde, etkinlik hakkında düşündükleri, bu etkinlikleri daha verimli olması için önerileri sorulmakta ve etkinliklerde yer alan hocalar ile etkinlik sonrası değerlendirme toplantısı yapılmaktadır. Bu geri bildirimler ile bir sonraki etkinlikler yönlendirmeler ile planlanmaktadır.

Pandemi sürecinde ise yapılan çalışmalar olumsuz etkilenmiştir. Daha dijitalleşen etkinlikler gerçekleştirilmiş olup bu yönde 'masal içerikleri' hazırlanarak sosyal medya hesaplarında yayınlanmıştır.

## Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü ile yapılan görüşme;

- Oyun ve boş zaman değerlendirme aktivelerinin her çocuk için erişimin sağlandığı,
- Çocuk ve aile katılımına önem verildiği,
- Etkinlik sonraları çocukların görüş ve önerilerini alarak çocuk katılımına dikkat çekildiği,
- Pandemi döneminde sosyal medyada yapılan dijital etkinlikler, her çocuk için erişilebilir olmayacaktır. Teknolojik aletlere ve internete her çocuğun erişimi olmayabilir. Dijital alanda her çocuğun erişilebilirliğinin gözlemlenmediği görülmüştür.
- Bu kapsamda **madde c** "... ilgili alan ve aktivitelerin tüm çocukların engellilik, sosyo-ekonomik durum, dil, din, cinsel kimlik, kültürel kimlik temelli ayrımcılığa uğramadan, toplumsal cinsiyet normlarına saygılı bir şekilde erişimine açık olmasını güvence altına almıştır." ve **madde i** "Dokümanlar ilgili alanlar ve aktivitelerin oluşturulmasında

çocuk ve aile katılımını öngörmektedir.” maddelerine uygunluğu fakat f maddesi “... ilgili alan ve aktiviteler için güvenlik ve erişilebilirlik standartlarını ve/veya bu standartların oluşturulmasını ön görmektedir.” erişebilirlik alanında eksiklikler görülmektedir.

Oyun hakkı kavramında, çocukların aileleriyle birlikte etkinliklerde bulunmaları, ailelerin çocukları ilgilendiren konularda katılım göstermeleri oldukça önemlidir. Bu doğrultuda Yerel Yönetimler için ailelerin ve çocukların katılımını araştırmak için Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürü Zerrin Polat ile görüşme gerçekleştirilmiştir. **Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürü Zerrin Hanım**, çocuk hakları ve oyun hakkının tanıtılması için, 0-3 ve 3-6 yaş grubu çocuklara sahip olan annelere yönelik, pandemi sürecinde de online olarak devam eden Sivil Toplum Kuruluşları ile birlikte çocuk gelişimi ve oyun hakkı ile ilgili yaklaşık **300 anneye online olarak eğitimler** verildiğini belirtmiştir. Öncelik olarak çocukların aileleri ile birlikte park ve bahçelerde beraber oynamalarını sağlamak olduğu ve engelli çocuklarla beraber pekiştirme çalışması yapıldığı belirtilmiştir. Belediyeye bağlı olan oyun parkları ve **Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü** bünyesinde bulunan 13 semt merkezinin bahçesinde 3-6 yaş grubundaki çocuklar ile birlikte çeşitli oyun olanakları sağlamaya gayret edildiği ifade edilmiştir.

Konak Belediyesi mülteci bireylerin de yoğun olarak yaşadığı bir belediye olarak, dil eğitimi çalışmaları yapılmaktadır. Çocuklara yönelik oyun odaları bulunmakta ayrıca bu oyun odalarında **Türkçe bilmeyen çocuklara dil eğitimleri** verilmektedir. 8 Mart 2020 tarihinde kurulan **Konak Kadın Kooperatifi'nde** mülteci kadınların bulunduğu bir çalışma mevcut olup kooperatife gelen kadınların çocuklarını bırakabilecekleri kreşlerin yapımı faaliyet aşamasındadır. Anne ve çocuklara yönelik yapılan 1500 çocuğun katılım sağladığı yaz okulları bulunmaktadır. Ayrıca 13 semt merkezinde 2000 çocuğun üye olduğu çocuk kitaplıkları bulunmaktadır. 3-13 yaş aralığında çocukları bulunan, Konak Belediyesi'nde çalışan babalara **'Baba Destek Eğitim Programı'** düzenlenmiştir. Son olarak Zerrin Hanım, pandemi sürecinde çocuklara online olarak drama atölyeleri ve çocuk gelişimi konusunda annelere eğitimler verildiğini ifade etmiştir.

### **Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü ile yapılan görüşmede;**

- Çocuğun oyun hakkı ile ilgili ebeveynlere bilinçlendirici çalışmalar gerçekleştirildiği,
- Engelli çocukların katılımının güçlendirilmesine yönelik çalışmaların gerçekleştirildiği,
- Mülteci çocukların katılımını sağlamak için dil bariyerinin kaldırılmasına yönelik eğitim çalışmalarının gerçekleştirildiği,
- Dil eğitiminin olduğunu fakat eğitim almayan/alamayan çocuklar için parklardaki bilgilendirici yazı ve levhaların, her çocuk için erişim olmadığı,
- Anne ve çocuk katılımına yönelik çalışmaların olduğu fakat baba ve çocuk katılımı için bir etkinlik olmadığı görülmüştür.
- Yapısal gösterge- 1 kapsamında c “ilgili alan ve aktivitelerin tüm çocukların engellilik, sosyo-ekonomik durum, dil, din, cinsel kimlik, kültürel kimlik temelli ayrımcılığa uğramadan, toplumsal cinsiyet normlarına saygılı bir şekilde erişimine açık olmasını güvence altına almıştır.” ve i “ ilgili alanlar ve aktivitelerin oluşturulmasında çocuk ve aile katılımını öngörmektedir.” maddelerinin uygulandığı f “... ilgili alan ve aktiviteler için güvenlik ve erişilebilirlik standartlarını ve/veya bu standartların oluşturulmasını ön görmektedir” ve j “... ilgili alanlar ve aktivitelerin oluşturulması, uygulanması, düzenli bakımı ve geliştirilmesi için yeterli bütçe ayrılmasını ön görmektedir.” maddelerini uygulanmasında yetersiz kaldığı görülmüştür.

Çocukların bedensel, zihinsel, ruhsal ve sosyal gelişimleri için spor aktivitelerinde bulunmaları önem teşkil etmektedir. Bu doğrultuda **Konak Belediyesi Spor İşleri Müdürü İsmail Karşı** ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Çocukların ebeveynleri ile birlikte katılım gerçekleştirmeleri adına, özellikle çocukların anneleriyle beraber katılabilmeleri için, Belediye sınırları içerisinde bulunan iki tane futbol sahasının yanında, annelerin katılabilecekleri step, pilates ve aerobik derslerinin olduğu salonlar mevcuttur. Sömestr tatillerinde ailelere ve çocuklara gününbirlik kar tatili gezileri düzenlenmektedir. Yaz tatili için ise yine gününbirlik yüzmelerine yönelik deniz gezileri düzenlenmektedir. Gerçekleştirilen faaliyetlerin **çocukların katılımını sağlamak** adına Belediye sınırları içerisindeki okullarda bulunan öğretmenler vasıtasıyla çocukların fikirleri alınıp yetenekleri ve taleplerine yönelik aktiviteler düzenlenmektedir. 12 ay boyunca kesintisiz ve ücretsiz olarak spor kursları devam etmektedir. Fakat pandemi süreci, birebir ve yüz yüze yapılan sporları oldukça ciddi etkilediği belirtilmiş olup çocukları riske atmamak adına faaliyet ve aktivitelere ara vermek zorunda kalınmıştır. Spor İşleri Müdürü İsmail Bey son olarak, çocukların sadece yetenekleri doğrultusunda bir spor aktivitelerine katılmalarını değil, arkadaşlarıyla birlikte dayanışma yapmayı, paylaşmayı, arkadaşlık duygusunu tatmayı, yetenekli olmasa bile bir spor dalında faaliyet gösterebileceğini aşlamak adına çalışmalar gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.

### **Spor İşleri Müdürlüğü ile yapılan görüşmede;**

- Çocuk ve anne katılımına yönelik etkinliklerin bulunduğu fakat çocuk ve baba katılımının sağlandığı etkinliklerin görülmediği,
- Çocukların tatillerde boş vakitlerini verimli değerlendirebilmeleri adına faaliyetlerin düzenlendiği,
- Çocukların katılımını sağlamak için, kendilerini ilgilendiren aktivitelerde fikirlerine başvurulduğu görülmüştür.
- Bu kapsamda **i maddesine** göre "... ilgili alanlar ve aktivitelerin oluşturulmasında çocuk ve aile katılımını öngörmektedir." aile katılımının sadece anne üzerinden yürütülerek toplumsal cinsiyet normlarına göre baba katılımının az olduğu belirtilebilir.

Oyun hakkının gerçekleştirildiği en önemli alanlardan biri park ve yeşil alanlardır. **Bu doğrultuda Park ve Bahçeler Müdürü Ozan Yiğitoğlu** ile görüşme gerçekleştirilmiştir.

Park ve Bahçeler Müdürü Ozan Bey, oyun alanlarına yönelik güvenliğin her zaman ön planda tutulduğunu, oyun aletlerinin yapıldığı malzemelerin çocuklara zarar vermeyecek maddelerden oluştuğunu ifade etmiştir. Bu oyun aletlerinin bakımı ise her ay düzenli olarak yapıldığını ve ayrıca vatandaşların veya muhtarlıktan gelen talepler üzerine de program dışında da bakım yapıldığı belirtilmiştir. Pandemi nedeni ile de oyun aletlerine yönelik hijyen çalışmaları artmış olup her hafta istisnasız dezenfekte edilmektedir. Güvenliğin sağlanmasına yönelik başka bir konu ise acil durumlar için yardım mekanizmalarıdır. Konak Belediyesi'nde oyun alanlarında muhtarlık binaları acil durumlarda yardım mekanizmaları olarak kullanılmaktadır.

Engelli çocukların erişimine uygun halde olan parklar ve oyun aletleri her yaş grubundaki çocukları gözeterek yapılmıştır. Bunların yanı sıra park ve yeşil alanlarda, İzmir'in iklim şartlarından dolayı gölgelik alanlar yaratılmasına dikkat edilmektedir. Bu doğrultuda da çocukların katılımları sağlanması açısından nasıl bir park hayal ettiklerine yönelik sorular sorularak değerlendirmeye alınmakta ve park tasarımlarında fikirlerine önem verilmektedir.

## Park ve Bahçeler Müdürlüğü ile yapılan görüşmede;

- Parklardaki oyun aletlerinin bakımının istikrarlı olduğu,
- Park hijyenine önem verildiği,
- Çocukların katılımını sağlamak için parklar ile ilgili fikirlerinin alındığı,
- Muhtarlıkların acil durum mekanizması olarak kullanılmasının anlık olarak gerekli yardımlar için sağlıklı bir mekanizma teşkil etmeyeceği görülmüştür.
- Yapısal gösterge- 1'de yer alan c "ilgili alan ve aktivitelerin tüm çocukların engellilik, sosyo-ekonomik durum, dil, din, cinsel kimlik, kültürel kimlik temelli ayrımcılığa uğramadan, toplumsal cinsiyet normlarına saygılı bir şekilde erişimine açık olmasını güvence altına almıştır." ve j " ilgili alanlar ve aktivitelerin oluşturulması, uygulanması, düzenli bakımı ve geliştirilmesi için yeterli bütçe ayrılmasını ön görmektedir." maddelerinin uygulandığı fakat f "... ilgili alan ve aktiviteler için güvenlik ve erişilebilirlik standartlarını ve/veya bu standartların oluşturulmasını ön görmektedir." maddesinde yer alan güvenlik standartları konusunda yetersiz kaldığı söylenebilir.

Çocuk Hakları ve Oyun Hakkı bağlamında **Sivil Toplum Örgütleri'nin** rolü ve işlevi hakkında bilgi almak adına **İzmir Büyükşehir Belediyesi Çocuk Birimi'nden Makbule Kurt** ile görüşme gerçekleştirilmiştir.

Çocuk haklarını yaygınlaştırmak için kurulan **Çocuk Pusulası Platformu Genel Koordinatörü** olan Makbule Hanım, oyun hakkı ile ilgili soruları Sivil Toplum bakış açısıyla yanıtlamıştır. Çocuk alanında çalışan Sivil Toplum Örgütleri, çocuğun tüm haklarının kapsamlı olarak korunmasından sorumlu olduğunu ve oyun hakkının da bunların içerisinde olduğunu belirtmiştir. Öncelikle çocuğun katılımını sağlayarak oyun hakkına nasıl eriştiğini Sivil Toplum Örgütlerinin detaylı olarak incelemesi gerektiğini ifade etmiş ve ardından buna yönelik araştırma çalışmaları, çocuklarla ve ailelerle görüşmeler yapılması önerisinde bulunmuştur.

Katılım farkındalığı konusunda, Sivil Toplum Örgütlerinin öncelikli olarak çocuğun oyun noktasında neye ihtiyacı olduğunun belirlenmesi gerekir ve ardından bununla ilgili dernekler kurulabilir ifadesini yer vermiştir. **Çocukların fikri alınmalı, çocuklar ile iş birliği yapılmalı** ve bu doğrultuda çocukların ihtiyaçları belirlenirken yaşadıkları köy, kent gibi bölgelere dikkat edilmelidir.

Pandemi sürecine yönelik olarak ise Sivil Toplum Örgütü olan Çocuk Pusulası, oyun hakkında **aile katılımına** önem vermiştir. Pandemi sürecinden önce çocuklarının bakımını başka kişilerden veya kurumlardan yardım alan aileler, pandemi sürecinde çocuklarıyla birlikte kaldıklarında sorunlar yaşadıklarını ve bununla ilgili yardım çağrısı aldıklarını belirtmiştir. Bu çağrı ile beraber kılavuz düzenlenmiştir. Bu konuda en önemlisi doğru iletişim ve yapılandırılmış oyunların dışına çıkarak ailenin de efektif olduğu oyunlardır. Pandemi döneminde oyunu '**Anne, Baba ve Oyun**' olarak üçleyen Makbule Hanım son olarak, çocuğun oyun ile öğrendiğini, oyun ile merak duygusunu keşfettiğini, yaratıcılığını geliştirmesini yarayan bir olgu olduğu dile getirmiştir.





### Çocuk Pusulası Platformu Genel Koordinatörü ile yapılan görüşmede;

- Anne, baba ve çocuk katılımına önem verildiği,
- Çocukların ihtiyaçlarının yaşadıkları bölgelere göre belirlenmesi gerektiği,
- Pandemi dönemine ilişkin çocukların aileleriyle birlikte verimli ve sağlıklı vakit geçirebilmelerine katkı bulunmak adına çalışmalar yapıldığı görülmüştür.
- Görüşme sonucunda yürütülen faaliyetlerin özellikle Yapısal Gösterge-1'in i maddesi "...ilgili alanlar ve aktivitelerin oluşturulmasında çocuk ve aile katılımını öngörmektedir." ile ilişkili olduğu belirtilebilir.



## SONUÇ

Sonuç olarak oyun, çocukların ruhsal, bedensel, zihinsel açıdan gelişim gösterdikleri, paylaşma, dayanışma ve disiplin geliştirmeden idrak edip eyleme geçebilme modelini kapsar. Hayal dünyasını geliştirerek yaratıcı fikirler üretirken bir yandan da kimliğini oluşturur. Bu bağlamda politikalarla desteklenen çocuğun oyun hakkı azımsanmayacak derecede önemlidir. Biz de bu doğrultuda **İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı** olarak **Etkiniz Avrupa Birliği Desteği** ile **'Çocuğun Oyun Hakkına Yerelden Bakmak: İzmir Örneği'** insan hakları izleme çalışması ile çocuğun oyun hakkını odak alarak **Konak Belediyesi'**ni izledik. Konak Belediyesi'ni izlerken Etkiniz programı desteği ile hazırladığımız bir **Gösterge Seti** kullandık. Bu doğrultuda Konak Belediyesi'nin ilgili dokümanlarını yani stratejik ve eylem planlarını Gösterge Seti'nde yer alan Yapısal Gösterge-1 c, f, i ve j maddeleri doğrultusunda inceleyerek analizini gerçekleştirdik.

### Yapılan analizde elde edilen bulgular:

- İncelenen dokümanlar arasında 2010-2014 yılları arası haricinde, çocuğu ilgilendiren konularda yapılan etkinlikler ve farkındalık çalışmalarının gerçekleştiği,
- Stratejik planlamalar incelendiğinde, kentsel planlama yapılırken çocukları ve oyun hakkını gözeterek yapılan çalışmaların mevcut olmadığı,
- 2010-2014, 2015-2019 yıllarını arası harici yapılan etkinlik ve aktivitelerde çocuk ve aile katılımına önem verildiği fakat yapılan görüşmelerde aile katılımına ilişkin, 'anne ve çocuk' aktif olduğu, babanın katılım konusunda geride kaldığı,
- Planlamalarda, parkların güvenliği konusunun göz ardı edildiği yılların bulunduğu ve görüşmelerden elde edilen sonuca göre muhtarlıkların acil durum mekanizması olarak kullanıldığı görülmüştür. Muhtarlık binalarının acil durumlar için sağlıklı bir yardım mekanizması teşkil edemeyeceği,
- Çocukları ilgilendiren konularda STK ile işbirliği içerisine girilmediği, sadece 2020-2024 yılları arasında işbirliğinin olduğu,
- Parkların denetimi, bakımı ve onarımı incelenen ilgili dokümanlarda tüm yıllar arasında gerçekleştiği görülmüştür.

Konak Belediye'sinin ilgili müdürlükleri olan, Araştırma ve Geliştirme Müdürlüğü, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü, Spor İşleri Müdürlüğü ve İzmir Büyükşehir Belediyesi Çocuk Birimi'nden Çocuk Pusulası Genel Koordinatörü ile görüşmeler gerçekleştirildi. Bu görüşmelerde, ilgili müdürlükler çocukların kendilerini ilgilendiren konularda yaptıkları aktivitelerden, faaliyetlerden ve yer aldıkları projelerden bahsetmişlerdir. Müdürlükler arası koordineli bir şekilde çalışmalar gerçekleştirilmiş ve Türkiye'de ilk olan çalışmalara adım atmışlardır. Konak Belediyesi, Çocuk Dostu Belediye olarak görüşmelerin transkript kısmında da ayrıntılı bir şekilde belirtildiği gibi birçok çalışma ve projeler geliştirmişlerdir.



### Görüşmelerden elde edilen bulgular:

- Yapılan görüşmeler sonucunda Konak Belediyesi'nin anne ve çocuk katılımına önem verdiği fakat baba ve çocuk katılımı ile ilgili çalışmaların yetersiz kaldığı dikkat çekmektedir. Toplumsal cinsiyet normlarının çocuk ve aile katılımını etkilememesi adına yerel yönetimler, 'anne, baba ve çocuk' katılımını destekleyici ve teşvik edici rol oynamalıdır.
- Muhtarlık binalarının acil durumlarda yardım mekanizması olarak kullanılması yeterli güvenlik seviyesinde değildir. Konak Belediyesi, güvenlik istismarının yaşanmaması için zorunlu olan acil durum mekanizmalarını geliştirmelidir.
- Mülteci çocukların yoğunluklu yaşadığı yerlerde, parklardaki bilgilendirici yazı ve levhaların, her çocuk için erişim olmadığı,
- Pandemi döneminde gerçekleşen dijital etkinliklerin her çocuğun erişiminin gözetilerek yapılmadığı görülmüştür.

Konak Belediyesi izleme çalışması, Oyun Hakkının Yerelde İzlenmesi için Gösterge Seti ve Kılavuzu'nda yer alan '**Ulusal ve Yerel Mevzuat ve Politika Belgelerinde Çocuğun Oyun Hakkı Güvence Altına Alınmıştır**' başlıklı **Yapısal Gösterge-1**'de bulunan c, f, i, j maddeleri seçilerek ilgili dokümanlarda ve bireysel röportajlarla veri elde etmeye çalışmıştır. Bu çalışma, çocuğun oyun hakkının güçlendirilmesine ve özellikle oyun alanlarının planlanması, uygulanması gibi tüm süreçlerde dikkat edilmesi gereken hususlar ile ilgili dikkat çekmek istemektedir.



## KAYNAKÇA

- Aksoy, Y. (2011). "Çocuk Oyun Alanları Üzerine Bir Araştırma: İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon İlleri Örneği" İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi,3(11), s.82-106.
- Bardak, M., Topaç, N. ve Ünal, D. (2019). "Çocuğun Oyun Hakkı ve Oyun Hakkına Erişememe Sebepleri" 5. Uluslararası Sosyal ve Beşeri Eğitim Bilimleri Kongresi, s.675-680.
- Demir, T. (2004). "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Oyun Politikası", Türkiye'deki Çocuk Oyunları: Araştırmalar, s.68-77.
- Dereli, H. M., Uludağ, G. (2013). "Bir Hak Olarak "Oyun": Çocukların Oyun Hakkı", Çoluk Çocuk Anne Baba Eğitimci Dergisi,100, s.26-27.
- Metin, Ö., Tuğrul B. (2019). "Çocukların Oyun Oynama Hakkı", 3. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi.
- T.C Sağlık Bakanlığı, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu (2014). Türkiye Fiziksel Aktivite Rehberi.

## WEBSİTE

- BM Çocuk Hakları Komitesi (ÇHS), Çocuğun dinlenme, kendine ait zamanı değerlendirme, oyun, eğlence, kültürel ve sanatsal etkinliklere katılma hakkına (Madde 31) ilişkin genel yorum No. 17 (2013). Erişim adresi: <http://www.cocukhaklariizleme.org/wp-content/uploads/CRC17-R.pdf>
- Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi, Erişim adresi: [https://tr.wikipedia.org/wiki/Cenevre\\_%C3%87ocuk\\_Haklar%C4%B1\\_Bildirisi](https://tr.wikipedia.org/wiki/Cenevre_%C3%87ocuk_Haklar%C4%B1_Bildirisi)
- IPA Declaration of the Child's Right to Play. (2014). The Child's Right to Play. Erişim adresi: <http://ipaworld.org/childs-right-to-play/the-childs-right-to-play/>.
- Konak Belediyesi 2010-2014 Stratejik Planı. Erişim adresi: [http://www.konak.bel.tr/files/2010-2014-201521795931447pdf\\_17-11-2015\\_13-05-08.pdf](http://www.konak.bel.tr/files/2010-2014-201521795931447pdf_17-11-2015_13-05-08.pdf)
- Konak Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı. Erişim adresi: <http://www.konak.bel.tr/files/2015-2019-201521710440233.pdf>
- Konak Belediyesi 2018 Faaliyet Raporu. Erişim adresi: [http://www.konak.bel.tr/files/2018-yili-faaliyet-raporupdf\\_25-04-2019\\_09-55-35.pdf](http://www.konak.bel.tr/files/2018-yili-faaliyet-raporupdf_25-04-2019_09-55-35.pdf)
- Konak Belediyesi 2018 Performans Programı. Erişim adresi: [http://www.konak.bel.tr/files/2018-yili-performans-programipdf\\_02-01-2018\\_14-47-12.pdf](http://www.konak.bel.tr/files/2018-yili-performans-programipdf_02-01-2018_14-47-12.pdf)
- Konak Belediyesi 2019 Faaliyet Raporu. Erişim adresi: [http://www.konak.bel.tr/files/2019-yili-konak-belediyesi-faaliyet-raporupdf\\_30-06-2020\\_11-34-09.pdf](http://www.konak.bel.tr/files/2019-yili-konak-belediyesi-faaliyet-raporupdf_30-06-2020_11-34-09.pdf)
- Konak Belediyesi 2019 Performans Programı. Erişim adresi: [http://www.konak.bel.tr/files/2019-yili-performans-programipdf\\_16-05-2019\\_11-04-31.pdf](http://www.konak.bel.tr/files/2019-yili-performans-programipdf_16-05-2019_11-04-31.pdf)
- Konak Belediyesi 2020 Faaliyet Raporu. Erişim adresi: [http://www.konak.bel.tr/files/2020-yili-faaliyet-raporupdf\\_22-04-2021\\_11-24-35.pdf](http://www.konak.bel.tr/files/2020-yili-faaliyet-raporupdf_22-04-2021_11-24-35.pdf)
- Konak Belediyesi 2020 Performans Programı. Erişim adresi: [http://www.konak.bel.tr/files/2020-yili-performans-programipdf\\_04-11-2019\\_08-27-15.pdf](http://www.konak.bel.tr/files/2020-yili-performans-programipdf_04-11-2019_08-27-15.pdf)
- Konak Belediyesi 2021 Performans Programı. Erişim adresi: [http://www.konak.bel.tr/files/2021-yili-performans-programipdf\\_09-02-2021\\_10-01-02.pdf](http://www.konak.bel.tr/files/2021-yili-performans-programipdf_09-02-2021_10-01-02.pdf)
- Konak Belediyesi Stratejik 2020-2024 Planı. Erişim adresi: <http://www.konak.bel.tr/files/2020-2024-yili-stratejik-plan.pdf>
- Türkiye'de Çocuk Oyun Hakkı. (2016). Erişim adresi: <https://www.sivilsayfalar.org/2016/04/26/turkiyede-cocuk-oyun-hakki/>
- UNICEF "Çocuk Dostu Şehirler" Erişim adresi: <https://www.unicefturk.org/yazi/cocuk-dostu-sehirler>
- UNICEF "History of Child Rights" Erişim adresi: <https://www.unicef.org/child-rights-convention/history-child-rights>
- UNICEF 'Çocuk Haklarına Dair Sözleşme', Erişim adresi: <https://www.unicef.org/turkey/cocuk-haklarina-dair-sozlesme>









<https://www.izmircocukcalismalari.org/>



[cocukiziagi@gmail.com](mailto:cocukiziagi@gmail.com)



<https://twitter.com/CocukAg>



<https://www.instagram.com/izmircocukcalismalariagi/>



[https://www.facebook.com/pg/cocukizi/about/?ref=page\\_internal](https://www.facebook.com/pg/cocukizi/about/?ref=page_internal)



"Bu rapor, Etkiniz AB Programı kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile üretilmiştir. Bu raporun içeriğinden yalnızca İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır."